

Ornitologické pozorovania

Ornithological observations

Ďalšou časťou Ornitologických pozorovaní pokračujeme v publikovaní avifaunistických materiálov z územia Slovenska. Údaje sú spracované rovnako ako v predchádzajúcich častiach, ktoré vyšli v časopise Tichodroma. Aj v tejto časti Ornitologických pozorovaní uverejňujeme niektoré staršie údaje z rôznych rukopisných archívnych materiálov.

- *Actitis hypoleucos*: 25. 7. 2000 Kližská Nemá (8272) kídol' asi 50 ex.; 17. 7. 2003 – 30 ex., 13. 7. 2007 – 42 ex., 5. 7. 2009 – 27 ex. na 8 km úseku prírodného kanála Dunajského vodného diela medzi Bodíkami a gabčíkovskou elektrárnou (8070, 8071, 8171) – P. Rác.
- *Anas querquedula*: 2. 6. 1961 Bodíky (8070) 3 ex. na dunajskom ramene – B. Matoušek, F. Matoušek; 8. 5. 2013 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 1 samec na mŕtvom ramene Moravy na „Hofierskych lúkach“ pri Devínskom Jazere – P. Matiko.
- *Anas penelope*: 8. 6. 2013 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 1 samec na zaplavených „Hofierskych lúkach“ pri Devínskom Jazere – P. Matiko.
- *Anas strepera*: 2. 6. 1961 Bodíky (8070) 4 ex. nad dunajským ramenom, 23. 8. až 1. 9. 1961 Bodíky (8070, 8170) na dunajských ramenách po *Anas platyrhynchos* najčastejšie pozorovaná kačica a pre coll. SNM-PM v Bratislave ulovené 29. 8. – 1 ex. a 30. 8. 1961 – 2 ex. – všetko B. Matoušek, F. Matoušek; 13. 4. 2013 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 1 pár na mŕtvom ramene Moravy na „Hofierskych lúkach“ pri Devínskom Jazere – P. Matiko.
- *Anthus trivialis*: 2. 8. 1986 pozorovaných 5 ex., 24. 4. 1987 pozorované najmenej 3 ex. (tu 4. 7. jedna s potravou v zobáku), 23. 4. 1989 spievajú najmenej 2 ex. (tu 23. 8. pozorovaných 4–5 ex.), 16. 4. 1990 spievajú 3 ex., 16. 4. 1991 spievajú 2 ex. (tu 20. 7. pozorovaných asi 4–5 ex.), 4. 4. 1992 pozorované 4 ex., 18. 7. 1996 pozorovaných 5–6 ex. (jedna s potravou v zobáku), 5. 6. 1999 spievajú 2 ex., 21. 4. a 8. 5. 2000 spieva asi 5 ex. všetko na 8 km úseku dunajskej hrádze medzi Kľúčovcom a Čičovom (8272). Vtáky boli často pozorované na drôtoch protipovodňového telefónu. 23. 7. 2003 pozorovaný 1 ex., 25. 7. 2004 pozorovaný 1 ex., 3. 7. 2005 spieva 1 ex., 22. 4. a 6. 5. 2006 spievajú 1–2 ex., 7. 5. 2007 spieva 1 ex., 26. 4. 2009 spieva 1 ex. všetko v okolí dunajskej hrádze pri Kľúčovci (8272). 27. 7. 1985 pozorovaný 1 výstražne varujúci ex. (asi v blízkosti hniezda), 15. 6. 1986 pozorovaný 1 ex., 3. 6. 1990 spieva 1 ex., 23. 4. 1992 spievajú 2–3 ex., 12. 4. 1995 spievajú 2–3 ex., 25. 4. 1997 spievajú 2 ex., 29. 4. 2001 spievajú 2 ex., 30. 5. a 1. 6. 2003 spievajú 1–2 ex., 14. 5. 2006 spieva 1 ex., 10. 5. 2010 spieva 1 ex. všetko v biskupických lužných lesoch („Kopáč“, „Gaitz“, „Bajdel“) pri Bratislave – Podunajských Biskupiciach (7868, 7968, 7969). Všetko – P. Rác.
- *Ardea purpurea*: 3. 6. 1954 „Čičovské mŕtve rameno“ pri Čičove (8272) v kolónii v severnej zátoke (tzv. „Szakajtás“) hniezdi najmenej 5 párov, kontrolované hniezda: čiastočná násada 1 vajce, 3 ks násada, 4 ks násada, 5 ks násada, 4 pull. a 1 liahnuce sa vajce. Tri najstaršie mláďatá z tohto hniezda boli prevezené do Zoologickej záhrady v Bojniciach – A. Stollmann, J. Darola. 14. 7. 1958 „Čičovské mŕtve rameno“ pri Čičove (8272) volavky purpurové tu hniezdia v dvoch menších kolóniách: v severnej zátoke (tzv. „Szakajtás“) je asi 5–6 hniezd a v juhovýchodnej zátoke (tzv. „Kúria“) je tiež asi 5–6 hniezd – A. Stollmann. Roky 1959 a 1960 „Čičovské mŕtve rameno“ pri Čičove (8272) volavky purpurové tu hniezdia v dvoch menších kolóniách v zátokách mŕtveho ramena – J. Darola. 2. 5. 1965 „Čičovské mŕtve rameno“ pri Čičove (8272) v severnej zátoke (tzv. „Szakajtás“) volavky purpurové už nehniezdia (vtáky tam neboli pozorované), v juhovýchodnej zátoke (tzv. „Kúria“) sú 3 obsadené hniezda a o rok neskôr 10. 7. 1966 tu bolo pozorované kŕmenie mláďat už len na 1 hniezde – P. Binder.

- *Aythya ferina*: 6. 4. 1950 Gabčíkovo (8171) 2 páry na mŕtvom ramene „Nagyerdő“ – F. Balát, M. Bališ.
- *Ciconia ciconia*: hniezdenie na samotách a hospodárskych dvoroch v blízkosti dunajských luhov: Trstená na Ostrove – samota Kráľová lúka (8070) v rokoch 1951 až 1954 obsadené hniezdo na stodole každoročne s úspešným odchovom mláďat; Gabčíkovo – samota Nad mlynmi (8171) 1952 hniezdo s mláďatami na streche sila, 1953 hniezdo obsadené, ale bez mláďat, 1954 hniezdo rozpadnuté – všetko A. Stollmann; Gabčíkovo – hospodársky dvor Veľké Vranie (8171) 1933 a 1934 hniezdo s mláďatami na trstinovej streche – K. Plachetka (dotazníky depon. in SNM-PM Bratislava); Gabčíkovo – samota Malé Vranie (8171) 1934 hniezdo s mláďatami na stohu slamy – K. Plachetka (dotazníky depon. in SNM-PM Bratislava), v rokoch 1946 až 1951 obsadené hniezdo na stodole, 1954 hniezdo rozpadnuté, 1963 hniezdo znovu obsadené – F. Balát, A. Stollmann, Š. Sýkora; Gabčíkovo – osada Dedinský ostrov (8171) 1933 a 1934 hniezdo s mláďatami na trstinovej streche – K. Plachetka (dotazníky depon. in SNM-PM Bratislava).
- *Ciconia nigra*: máj 1964 Medved'ov (8272) hniezdna lokalita 1 páru bocianov čiernych v lužnom lese „Öreg sziget“ (riečny km 1804,5) – L. Beke. Hniezdna lokalita bola oznámená v dotazníku starostom obce, v rámci inventarizačného súpisu hniezd bociana bieleho, ktorý v roku 1964 organizoval na území bývalého Zapadoslovenského kraja B. Matoušek. Bližšie podrobnosti o hniezdení nie sú známe.
- *Circus aeruginosus*: nálezy hniezd na „Čičovskom mŕtvom ramene“ pri Čičove (8272): 21. 5. 1989 – 4 ks násada, 10. 6. 1990 – 3 ks násada (15. 6. v hniezde 1 pull. asi 3 dni starý a 2 vajcia), 15. 6. 1990 ďalšia 4 ks násada (v násade sa 2 vajcia liahnu), 15. 5. 1992 – 4 ks násada, 23. 5. 1992 ďalšia 5 ks násada, 2. 5. 1993 čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), 9. 5. 1993 ďalšia 5 ks násada, 25. 5. 1993 ďalšia 4 ks násada, 21. 5. 1994 – 4 ks násada (málo nasadnutá) a 5 ks násada (už silne nasadnutá), 6. 5. 1995 – 5 ks násada, 20. 5. 1995 ďalšia čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 4 ks násadu), 25. 5. 1996 – 5 ks násada, 10. 5. 1998 – 4 ks násada. Nálezy hniezd v ramenej sústave Dunaja (riečny km 1831–1821) medzi Horným Barom a Bakou (8070, 8170, 8171): 24. 7. 1999 – 3 už vyvedené mláďatá poletujú okolo hniezda, 19. 7. 2000 – 2 už vyvedené mláďatá poletujú okolo hniezda, 10. 6. 2004 – 4 pull. asi 7–12 dni staré, 9. 6. 2005 – 5 pull. najmladšie čerstvo vyliahnuté a najstaršie asi 7 dní staré všetko na jazierku „Föványkőz“ na dunajskom ostrove; 20. 6. 1999 – 3 pull. asi 20–25 dni staré, 12. 5. 2002 – 4 ks násada, v ďalšom hniezde 20. 7. 2002 1 už vyvedené mláďa poletuje okolo hniezda, 13. 5. 2004 – 4 ks násada, 15. 5. 2005 – 6 ks násada (26. 5. v hniezde 3 pull. asi 2–7 dni staré a 3 vajcia), 15. 5. 2006 – 5 ks násada (26. 5. v hniezde 2 pull. asi 2–4 dni staré a 3 vajcia), 27. 5. 2007 čiastočná násada 3 vajcia (doplnená na 4 ks násadu) všetko na bodíckych ramenách medzi prehrádzkami E a F; 24. 5. 1998 hniezdo s násadou (nekontrolované) samica sedí na hniezde, 11. 7. 2000 – 2 už vyvedené mláďatá poletujú okolo hniezda, 20. 7. 2002 – 2 už vyvedené mláďatá poletujú okolo hniezda všetko v močiari „Forás“ na dunajskom ostrove; 16. 6. 2002 – 3 ks násada (21. 6. v hniezde 1 pull. asi 2 dni starý a 2 vajcia), 21. 6. 2002 ďalšie hniezdo so 4 pull. asi 20–25 dni starými, 12. 6. 2003 – 4 pull. asi 1–7 dni staré, 23. 4. 2004 – 6 ks násada (28. 5. v hniezde 1 pull. asi 2 dni starý a 5 vajec), 16. 4. 2005 rozostavané hniezdo (neskôr nekontrolované) všetko na jazierku na ostrove „Vén“; 30. 7. 1999 – 2 už vyvedené mláďatá poletujú okolo hniezda, apríl 2000 rozostavané hniezdo (neskôr nekontrolované) všetko na jazierku „Kalap“. Všetko – P. Rác.
- *Circus pygargus*: v dňoch 15. 5., 27. 5. a 17. 6. 2011 opakovane pozorovaný 1 samec, v dňoch 3. 9. a 25. 9. 2011 pozorovaná 1 samica všetko medzi Rohožníkom a Kuchyňou (7568), 21. 4. 2013 pozorovaný 1 samec pri Rohožníku na lokalite „Najbach“ (7568) – P. Matiko.
- *Coloeus monedula*: máj 1992 hniezdi 10 párov, máj 1993 hniezdi 8 párov, máj 1994 hniezdi 7 párov v parku „Sad Janka Kráľ“ v Bratislave – Petržalke (7868); máj 1993 a 1994 hniezdia 4 páry v parku v obci Malinovo (7869) – všetko M. Müllerová.
- *Corvus cornix*: 9. 5. 1948 „Veľkolélsky ostrov“ pri Zlatnej na Ostrove (8273) hniezdi „viac“ párov, v štyroch prístupných hniezdach bolo: čiastočná násada 2 vajcia, 4 pull. asi 3 dni staré a 2 × 5 pull. asi 10 dni staré – A. Stollmann; roky 1948 – 1951 „Ostrov kormoránov“ pri Kalinkove (7969) hniezdi niekoľko párov na spôsob voľnej kolónie – F. Balát.
- *Dendrocopos medius*: 1. až 4. 6. 1961 a 23. 8. až 1. 9. 1961 Bodíky (8070, 8170), počas ornitologického výskumu dunajských luhov bol zaznamenaný najčastejšie *Dendrocopos major*, jedenkrát *Dendrocopos minor*, ale ani raz *Dendrocopos medius* – B. Matoušek,

- F. Matoušek.
- *Dryocopus martius*: 21. 4. 2013 Rohožník (7568) obsadená hniezdna dutina v borovici na lokalite „Najbach“ – P. Matiko.
 - *Falco cherrug*: 3. 6. 1961 Bodíky (8070) 1 ex. prelieta nad lužným lesom – B. Matoušek, F. Matoušek; 20. 4. 1976 Horný Bar – Šuľany (8070) 1 ex. nízko krúži nad lužným lesom, hniezdo (aj napriek hľadaniu) sa nenašlo – P. Rác.
 - *Falco tinnunculus*: v roku 1948 hniezdilo na ostrove „Apáli“ pri Komárne (8274) najmenej 5 párov. Nálezy hniezd: 14. 5. – 2 × 5 ks násady a 6 ks násada, 17. 5. – 2 × 5 ks násady. Všetky páry hniezdili v hniezdach vrán – A. Stollmann.
 - *Ixobrychus minutus*: 26. 5. 1957 Gabčíkovo (8171) 1 ex. na ostrove „Isztragov“ – A. Stollmann; 1. a 2. 6. 1961 Bodíky (8070, 8170) 1 ex. v trstine močiara na dunajskom ostrove – B. Matoušek, F. Matoušek.
 - *Lanius collurio*: 13. 10. 2013 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 1 ex. (v šate juv.) na „Hofierskych lúkach“ pri Devínskom Jazere – P. Matiko.
 - *Merops apiaster*: 19. 5. 2013 Bratislava Devínska Nová Ves (7767) hniezdna kolónia 7 párov (pozorovaných 14 ex.) na lokalite „Hofierske lúky“ pri Devínskom Jazere. Začiatkom roku 2014 bola väčšia časť lokality zavezená stavebným odpadom a zeminou – P. Matiko.
 - *Milvus migrans*: 9. 5. 1948 Veľké Kosihy (8273) ostrov naproti osade Arcibiskupský Lél, hniezdo s 2 ks násadou na jelši. Neskôr (v júni) bolo v tomto hniezde obrúčkované 1 mláďa (A. Stollmann in Sárossy 2002). 2. 5. 1954 Zlatná na Ostrove (8273) „Veľkolélsky ostrov“, obsadené hniezdo na topoli v kolónii volavky popolavej, haja sedí na násade. 29. 4. 1956 Medved'ov (8272) lužný les pri ramene „Apáti“, obsadené hniezdo na topoli – všetko A. Stollmann. 25. 4. 1960 Kalinkovo (7969) „Ostrov kormoránov“, obsadené hniezdo na topoli – J. Ponec. 4. 4. až 6. 4. 1967 Gabčíkovo (8171) ostrov „Ercséd“, pozorované 1–2 ex. – B. Matoušek, F. Matoušek.
 - *Milvus milvus*: 1. 4. 2013 Tvrdošovce (7974) 1 ex. poletuje nad zaplavenými poliami – P. Matiko.
 - *Motacilla alba*: zima 1949/1950 Šamorín – Čilistov (7969) zimuje niekoľko ex. – M. Bališ, 31. 12. 1960 – 1 ex. na sútoku Váhu s Dunajom pri Komárne (8274) – A. Stollmann.
 - *Motacilla flava*: 8. 5. 2013 Bratislava – Devínska Nová Ves (7767) 3 páry na „Hofierskych lúkach“ pri Devínskom Jazere – P. Matiko.
 - *Phalacrocorax carbo*: 24. 6. 1955 Baka (8170) ostrov „Buvaras“ hniezdna kolónia s nezistenou početnosťou (podľa informácie poľného A. Naša) – A. Stollmann. Takto je treba spresniť tento údaj in Rác (2008). Horný Bar – Šuľany (8070) ostrov „Hajósok“ jún 1960 hniezdna kolónia s nezistenou početnosťou – E. Zacsó, 1. 6. 1961 hniezdi tu asi 40 párov – B. Matoušek, F. Matoušek, E. Zacsó (spoločná exkurzia). Kormorány tu museli hniezdiť len krátko dobu, pretože stromy v kolónii ešte neboli úplne vyschnuté. 23. 8. až 1. 9. 1961 Bodíky (8070, 8170) na dunajských ramenách pozorovať loviace kormorány jednotlivito, ale aj v krdľoch do 30–50 exemplárov – B. Matoušek, F. Matoušek. 24. 2. 1962 Čičov (8272) 14 ex. na Dunaji – A. Stollmann.
 - *Podiceps cristatus*: nálezy hniezd na „Čičovskom mŕtvom ramene“ pri Čičove (8272): 2. 5. 1965 – 5 ks násada, 21. 5. 1967 – 5 ks násada – P. Binder, 25. 4. 1988 – 4 ks násada, 6. 5. 1990 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 3 ks násadu) a 5 ks násada, 13. 5. 1990 – 3 ks násada, 2. 5. 1991 – 4 ks násada, 18. 4. 1992 – 4 ks a 6 ks násada, 9. 5. 1992 – 4 ks násada, 27. 6. 1992 – 3 ks násada, 2. 5. 1993 – 3 ks násada a 2 × 4 ks násady, 16. 4. 1994 – 6 ks násada, 12. 5. 1994 – 5 ks násada, 14. 6. 1994 – 4 ks násada, 24. 6. 1994 – 3 ks násada, 6. 5. 1995 čiastočná násada 1 vajce (doplnená na 5 ks násadu), 27. 5. 1995 – 2 × 4 ks násady, 20. 5. 1996 – 4 ks násada, 3. 6. 1996 – 5 ks a 6 ks násada, 17. 5. 1997 – 3 ks a 6 ks násada, 8. 6. 1997 čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 6 ks násadu), 29. 5. 1998 – 5 ks násada. Nálezy hniezd na ostrove „Isztragov“ pri Gabčíkove (8171): 28. 5. 1989 – 3 ks násada a 2 × 4 ks násady, 11. 6. 1992 – 2 × 4 ks násady, čiastočná násada 4 vajcia (doplnená na 5 ks násadu), čiastočná násada 5 vajec (doplnená na 6 ks násadu). Nálezy hniezd na slepom ramene „Ispányos“ pri Gabčíkove (8171): 29. 6. 1986 – 2 × 3 ks násady, 4 ks a 5 ks násada, 16. 7. 1987 – 3 ks násada, 7. 7. 1991 – 4 ks násada, 15. 5. 1994 – 5 ks násada, 3. 6. 1995 – 4 ks násada, 18. 6. 1995 čiastočná násada 5 vajec (doplnená na 6 ks násadu), 1. 7. 1995 čiastočná násada 2 vajcia (doplnená na 4 ks násadu), 2. 6. 1996 – 6 ks násada. Všetko – P. Rác.
 - *Riparia riparia*: zaniknuté hniezdne kolónie v ramennej sústave Dunaja: rameno „Csergő“ medzi Horným Barom – Šuľanmi a Bodíkami (8070) 6. 8. 1986 hniezdna kolónia s nezistenou početnosťou – M. J. Lisický, 17. 5. 1989 hniezdna kolónia s nezistenou početnosťou, 5. 7. 1990 v kolónii hniezdi asi 70 párov (pred kolóniou poletujú a posedávajú už aj vyvedené mláďatá), 15. 9.

1997 v kolónii je už len 11 nôr (breh zarastá), 14. 6. 1998 kolónia je zaniknutá – P. Rác; dunajské ramená pri Bodíkoch (8070) 14. 5. 1986 v brehu ostrova „Malmos“ je asi 40 obsadených hniezdných nôr, 30. 7. 1988 v brehu ostrova „Nagyverdő“ je 27 nových hniezdných nôr (kolónia je už vyvedená, okolo lieta len 1 brehuľa), 6. 7. 1990 v čerstvo erodovanom brehu ostrova „Jaka“ hniezdi asi 50 párov (pred kolóniou poletuje a posedáva už aj niekoľko vyvedených mláďat), 3. 5. 1992 v brehu ramena pri chatovej osade sú dve menšie hniezdne kolónie (v každej asi 10–15 hniezdných nôr, brehule lietajú nad ramenom), 28. 9. 1997 v brehu ramena pri chatovej osade sú už len 2–3 hniezdne nory – P. Rác; bakanské rameno pri Bake (8170, 8171) 12. 8. 1988 v brehu ostrova „Lipót“ je asi 10 hniezdných nôr (kolónia je už vyvedená, len v 1 hniezde sú ešte mláďatá), 30. 6. 1990 hniezdi asi 50 párov (v dvoch kolóniách) v čerstvo erodovaných brehoch ostrovov „Buvaras“ (asi 15–20 hniezdných nôr) a „Remete“ (najmenej 30 hniezdných nôr, tu pred kolóniou poletujú a posedávajú už aj vyvedené mláďatá), 3. 5. 1992 kolónie sú obsadené (brehule lietajú nad ramenom) – P. Rác; rameno „Foki“ pri Gabčíkove (8171) 19. 7. 1984 v kolónii hniezdi asi 10–15 párov – M. Bohuš, 10. 6. 1989 v kolónii hniezdi asi 50–60 párov, 8. 7. 1990 v kolónii je 58 hniezdných nôr (brehule lietajú v širšom okolí kolónie) – P. Rác; nízky erodovaný breh hlavného toku Dunaja (výška asi 1 m) pri Kližskej Nemej (8272) 10. 5. 1981 v menšej kolónii bude hniezdiť asi 15–20 párov (brehule lietajú pred kolóniou) – P. Rác; vysoký breh hlavného toku Dunaja na „Veľkolélskom ostrove“ pri Zlatnej na Ostrove (8273) 30. 6. 1952 v kolónii je

najmenej 50 obsadených hniezdných nôr (26. 7. 1952 tu bolo obrúčkovaných 7 pull.) – A. Stollmann, 31. 5. 1988 v kolónii je ešte asi 10 obsadených hniezdných nôr – P. Rác.

- *Sterna hirundo*: 1. 6. 1961 Bodíky (8070) 3 ex. nad Dunajom – B. Matoušek, F. Matoušek.
- *Strix aluco*: 18. 3. 1962 Šamorín – Čilistov (7969) lužný les na dunajskom ostrove, hniezdo so zničenou násadou (násada vypadnutá pod prasknutou vrbou) – L. Erdős. Tento nález (bez bližších podrobností) uviedol aj Matoušek (2009).
- *Sturnus roseus*: 29. 5. 1985 Miloslavov – Alžbetin Dvor (7869) 10 ex. v krdli škorcov nalietava na čerešňu, 30. 5. 1985 tu pozorované znovu 4 ex. – V. Kautman.
- *Upupa epops*: 1. 6. 1961 Bodíky (8070) 1 ex. na dunajskom ostrove – B. Matoušek, F. Matoušek; 2. 5. 1964 – 1 pár a 2. 5. 1965 – 1 ex. v blízkosti „Čičovského mŕtveho ramena“ pri Čičove (8272) – P. Binder; 4. 6. 1967 Gabčíkovo (8171) 2 ex. v blízkosti dunajskej hrádze – F. Balát; 1. 5. 2013 Rohožník (7568) obsadená hniezdna dutina v dube (asi 5 m vysoko) v blízkosti podmáčaných lúk – P. Matiko.

Literatúra

- MATOUŠEK B. 2009: László Erdős – ornitológ, oológ a zberateľ. 1. Časť. — Acta Rer. Natur. Mus. Nat. Slov. 55: 38–82.
- RÁC P. (ed.) 2008: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 20: 179–182.
- SÁROSSY M. (ed.) 2002: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 15: 342–346.

Zostavil: **Peter Rác**